

1(3)
KS20140403

2014-03-17

Tjänsteskrivelse

Kontor

Kommunstyrelsens
kontor

Handläggare

Annelie Hallberg
08-523 020 13
annelie.hallberg@sodertalje.se

Kommunstyrelsen

Återrapportering av uppdrag om framtiden för Tom Tits Experiment

Dnr KS 13/351

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen gav 2013-10-25 § 208 stadsdirektören i uppdrag att i samverkan med Telge och Tom Tits ledning att återkomma med förslag om en långsiktig plan för verksamhetens inriktning, investeringsbehov, lokalbehov samt eventuell ny ägandeform som möjliggör för externa aktörer att medverka till utställningens utveckling ekonomiskt och innehållsmässigt.

Kommunstyrelsen förslås ställa sig bakom den inriktning som beskrivs i PM *Tom Tits framtida inriktning*. Samarbete mellan Tom Tits och utbildningsnämnden föreslås bli utökat. Vidare föreslås kommunstyrelsen lämna ett uppdrag om att finna externa intressenter som är villiga att driva Tom Tits tillsammans med Södertälje kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2014-03-17

Tom Tits framtida utveckling PM 2014-03-11

Ärendet

I PM 2014-03-11 från Tom Tits Experiment lämnas en beskrivning av Tom Tits nuvarande verksamhet och inriktningsförslag till utveckling av verksamheten under perioden 2014-2017. Tom Tits framtida inriktning kommer i sina olika delar att bli föremål för behandling

av Tom Tits bolagsstyrelse och i koncernstyrelsen. Kommunstyrelsen förslås i detta skede att för sin del ställa sig bakom den inriktning som presenteras i Tom Tits PM.

Den huvudsakliga inriktningen för samtliga verksamma Science Centers är ett riktat arbete för att öka intresset för naturvetenskap och teknik bland framförallt barn och ungdomar.

Tom Tits Experiment kan bidra med att skapa tillgång till delar som saknas i den vanliga skolmiljön när det gäller möjligheter att experimentera och visualisera företeelser inom naturvetenskap och teknik. Elever och lärare inom för- och grundskolor i Södertälje bör därför i betydligt högre grad än vad som idag är fallet kunna nyttja de möjligheter som Tom Tits Experiment kan erbjuda idag och när verksamheten successivt utvecklas. Detta skulle ge elever och lärare tillgång till en ny dimension i den pedagogiska utövningen och utvecklingen.

För att möjliggöra detta förslås att två dagar per vecka (måndagar och tisdagar) under terminerna reserveras för elever och lärare i Södertälje kommun. Tom Tit håller då stängt för allmänbesökare. Tom Tits tjänster och tillgång till utställningslokalerna köps av utbildningsnämnden till en kostnad av 5 mkr per år för åren 2015 och 2016. Detta får beaktas i mål och budgetprocessen för Mål och budget 2015-2017.

I botten finns idag ett avtal mellan utbildningsnämnden och Tom Tit som enbart omfattar utbildningsinsatser för lärare. Det köp av tjänster som här förslås ligger utanför nuvarande avtal som omfattar ca 2,8 mkr.

För att säkerställa att utställningen effektivt kan nyttjas av Södertälje skolor förslås att Tom Tit inrättar ett programråd med deltagare från utbildningskontoret och Tom Tit.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Behovet av ett utökat kommunbidrag för utbildningsnämnden om 5 mkr per år för åren 2015 och 2016 för köp av tjänster från Tom Tits Experiment får beaktas i arbetet med Mål och budget 2015-2017.

Förvaltningens förslag till kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen ställer för sin del sig bakom inriktningen av den framtida utvecklingen av Tom Tits Experiment.

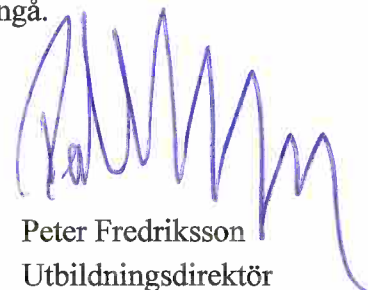
2. Stadsdirektören ges i uppdrag att i samarbete med vd för Telge undersöka möjligheterna att finna externa intressenter som är villiga att driva Tom Tits tillsammans med Södertälje kommun.
3. I kommande arbete med Mål och budget 2015-2017 ska behovet av ett utökat kommunbidrag för utbildningsnämnden om 5 mkr per år för åren 2015 och 2016 för köp av tjänster från Tom Tits Experiment beaktas.
4. Kommunstyrelsen föreslår Tom Tits Experiment att inrätta ett programråd där representanter från utbildningskontoret och Tom Tits ska ingå.

Martin Andreasson
Stadsdirektör

Stefan Hollmark
vd Telge

Peter Fredriksson
Utbildningsdirektör

Beslutet expedieras till:
Stadsdirektören
Telge
Tom Tits Experiment
Akten

Tom Tits framtida inriktning

2014 03 11

Ur Sammanträdesprotokoll:

Kommunstyrelsen 2013 10 25

§ 208 Framtid för Tom Tits Experiment

Dnr: KS 13/35

"Stadsdirektören ges i uppdrag att i samverkan med Telge och Tom Tits ledning senast i mars 2014 återkomma till kommunstyrelsen med förslag gällande följande punkter:

-Långsiktig plan för verksamhetens inriktning

-Investeringsbehov

-Ägarform

-Lokalbehov

Sammanfattning

Långsiktig plan för verksamhetens inriktning

TTE nuvarande inriktning för såväl affärsidé som affärsmodell föreslås behållas och vidareutvecklas. Detta innebär att TTE ska erbjuda en relevant lärande verksamhet där det huvudsakliga innehållet riktas mot att öka intresset för naturvetenskap och teknik och att TTE ska attrahera allmänbesökare, lärare och elever till såväl besök som konkret utbildning.

Vidare föreslås TTE koppling till Södertälje kommuns skolor stärkas genom att TTE ska stödja lärare och elever med konkreta verktyg i form av tillgängliga utställningar, experiment och kurser samt pedagoger med specifik kompetens inom naturvetenskapligt och tekniskt lärande.

För att möjliggöra detta finns idag ett avtal mellan TTE och Södertälje kommun, avseende lärares fortbildning. Detta avtal bör kompletteras med att lärare och elever ges möjlighet att besöka TTE på schemalagda tider (måndagar och tisdagar) under terminerna då TTE's utställning i ett sådant fall stängs för allmänbesökare.

För att säkerställa att utställningen och dess innehåll effektivt kan utnyttjas inom ramen för såväl gällande läroplan som skolornas egen planering föreslås att ett programråd bestående av representanter från såväl TTE, dess styrelse, utbildningskontoret, inrättas. Rådets möten och dess slutsatser bör vara av rådgivande karaktär och möten hållas två gånger per år inför terminernas start.

Ekonomi

Ambitionen att TTE även fortsättningsvis skall kunna erbjuda en relevant utställning och ett kvalitetsmässigt attraktivt erbjudande och därmed locka stora mängder besökare, lärare och elever, innebär att det årligen behövs göras satsningar om cirka 10 Mkr (exklusive fastighetsanknutna investerings- och underhållskostnader) i verksamheten.

För att också möjliggöra för lärare att besöka TTE tillsammans med sina elever för undervisning på TTE föreslås det att TTE tar fram och erbjuder den tjänsten till kommunen. Ersättningen för detta skall täcka kostnader för stängda dagar för allmänbesökare samt extra bemanning och underhåll plus material till lärare och elever.

Det föreslås att Södertälje kommun köper ovanstående tjänster från TTE motsvarande 5 mkr för året 2015 och 5 mkr för året 2016 för att genomföra önskade aktiviteter och därmed erbjuda efterfrågande tjänster. Resterande finansiering hanteras genom Telge AB.

Ägandeform

Mot bakgrund att den inriktning som nu föreslås för TTE kommer att kräva årliga ekonomiska tillskott, föreslås ägarna söka externa aktörer som tillsammans med Södertälje kommun vill vidareutveckla verksamheten.

Det är dock inte självklart för externa parter att medverka i TTE's framtida utveckling vare sig som sponsorer eller partners när denna ägs och administreras av ett kommunalt aktiebolag. Eftersom många likartade verksamheter med stora finansieringsbehov (men med starka varumärken och

missioner) drivs i stiftelseform bör därför frågan om konsekvenserna för en eventuell förändring i ägandeformen utredas djupare för att planeringen av den framtida finansieringen ska kunna genomföras på ett bra sätt.

Lokalbehov

TTE verksamhet föreslås bli kvar i nuvarande fastighet. Verksamhetens erbjudande är idag starkt kopplat till nuvarande lokal och utomhusdel och svårhanterliga omständigheter, som scenografi och utformning av det nuvarande erbjudandet, innebär att en förflyttning till andra lokaler skulle bli både kostsam och tidskrävande. Det finns dessutom en betydande risk för varumärkets framtida attraktivitet vid en förflyttning.

Innehållsförteckning

Generell bakgrund	6
Nuläge	7
Möjligheter för TTE	8
Övergripande slutsatser	8
1. Långsiktig plan för verksamhetens inriktning samt övergripande strategi och målsättningar.	10
Övergripande strategi.....	10
Utställningen och fortbildningen (Kärnerbjudandet)	10
Stödjande verksamheter	12
Kompletterande verksamheter	15
Målsättningar.....	17
2. Investeringsbehov utifrån beskrivna strategier och målsättningar.....	17
3. Ägarform.....	18
Stiftelse	18
4. Lokalbehov.....	19
Fördjupning.....	21

Generell bakgrund

Tom Tits Experiment (TTE) är ett så kallat science center, ett av cirka 15 stycken i Sverige och ett av cirka 2500 stycken i världen. Branschen är etablerad och har existerat i över 50 år och det finns därför åtskilligt med material att utgå ifrån när likartade verksamheter skall beskrivas.

Den huvudsakliga inriktningen för Tom Tits Experiment precis som för science centers generellt, är att arbeta med att öka intresset för naturvetenskap och teknik bland framförallt barn och ungdomar. Det görs genom att presentera naturvetenskapliga fenomen och tekniska funktioner och innovationer i en pedagogisk miljö där interaktiva experiment (samtliga sinnen används och besökaren uppmanas att såväl fysiskt som psykiskt delta i upplevelsen av fenomenet) är det huvudsakliga inslaget.

De flesta Science Centers har som målsättning, men också styrka, att möta en bred allmänhet och samtidigt ha en stor variation i sina insatser för skolan. För de flesta science centers innebär det att de både bedriver en affärsmässig verksamhet för att attrahera allmänbesökare och en mer service/resursinriktad verksamhet för att stödja skolor och deras verksamhet. De städer och kommuner som har science centers och som aktivt integrerar deras verksamhet i det omkringliggande samhället, redovisar ett stort intresse från såväl allmänhet som lokalt företagande. Anledningen är att verksamheten förmodas att på ett effektivt sätt bidra till att ungdomar söker sej till tekniska och naturvetenskapliga utbildningar.

Eftersom betalningsviljan från allmänbesökare generellt är låg, i jämförelse med den för renodlade nöjen, har branschens affärsmodell, genom sitt fokus på lärande, flera utmaningar. Samtidigt har de tjänster som verksamheterna levererar till skolor oftast en mycket låg lönsamhet och de är mer att betrakta som service. Ytterligare komplicerande faktorer är det faktum att produktens (den interaktiva utställningen och dess experiment) attraktivitet kräver stora och kostsamma investeringar, vilka behöver göras fortlöpande för att kunna fortsätta att attrahera allmänbesökare. Utöver dessa faktorer är verksamheterna i de allra flesta fall väldigt personalkrävande då det är en pedagogisk verksamhet baserad på relativt komplexa frågeställningar som ger upphov till behov av stöd och tillgänglig kunskap för att målen för upplevelsen ska uppnås.

Sett ur ett renodlat ekonomiskt perspektiv bör branschen beskrivas som svag och resurskrävande vad gäller drift och utveckling. Självfinansieringsgraden är mycket låg (generellt < 50%) och verksamheterna förutsätter därför kontinuerligt såväl bidrag, sponsring och andra typer av stöd för sin existens.

Ägarskapet av den här typen av verksamheter är därför koncentrerat till kommuner (det finns ett flertal olika former för detta som inomkommunala resultatenheter, aktiebolag, del av kommunförbund) och stiftelser. I det senare fallet finns ofta större lokala företag med i stiftelserna. Den här typen av ägare krävs för att på ett bra sätt realisera de indirekta vinster som ett science center producerar:

- ett ökat intresse för naturvetenskap och teknik bland barn och ungdomar
- mötesplatser där lokal industri och teknik kan presenteras i större och mer kunskapsfokuserade sammanhang
- miljöer där såväl lärare och elever kan bedriva undervisning
- studier av naturvetenskap och teknik i interaktiva experimentmiljöer

TTE har precis som branschen i övrigt, en lång historik av svaga resultat bakom sej och under de senaste 15 åren har TTE haft en trend av vikande publiksiffror. Verksamheten skiljer sig dock från branschen i övrigt genom att kunna uppvisa en bra självfinansieringsgrad (drygt 3 ggr) tack vare ett framgångsrikt fokus på stödjande verksamheter som café och restaurang, butik, konferens och event. De senaste årens aktiva arbete med att förbättra ekonomin har också givit positiva effekter och det operativa resultatet idag är acceptabelt om än i fortsatt behov av åtgärder.

Tabell: Ekonomisk översikt Tom Tits Experiment

	2012	2011	2010	2009	2008
Nettoomsättning	42530	38971	36455	34223	31001
Finansnetto	71	63	4	112	-6
Res efter fin post	168	-1954	-7300	-12494	-10472
Avk på eget kap	0,3	neg	neg	neg	neg
Balansomslutning	61095	57261	71648	76921	81228
Soliditet %	86,7	92,5	73,9	78,4	74,2
Investeringar	3187	3746	11645	2051	39218
Antal anställda	51	51	53	56	56

Not. Verksamheten har för 2012 ett från Telge AB villkorat aktieägartillskott om ca 40 mkr.

Nuläge

Under hösten 2013 har mycket stor uppmärksamhet riktats mot de allt svagare skolresultaten i och allmänhet (Skolverkets rapport PISA 2012, utgiven 2013) och i matematik och naturvetenskap i synnerhet. Det är i ljuset av denna negativa resultatutveckling som TTE skall ses ett verktyg att, vid sidan av den traditionella skolan i en kommun, kraftfullt arbeta med i de här frågorna.

Det är rimligt att tro att den här debatten kommer att leda till att allt fler föräldrar kommer att ta aktiv del i sina barns behov av till utbildning i de ämnen där den traditionella skolan förefaller ha särskilt stora svårigheter (DN debatt 2014 01 05 "Katastrofal brist på NO lärare", Vetenskap och Allmänhets arbetsgrupp Framtidens skola). Detta bör ge ett ökat intresse för TTE:s verksamhet men förutsätter att erbjudandet är av hög kvalitet och upplevs som ett inspirerande och lustfyllt lärande. Mot bakgrund av detta är det viktigt att TTE:s verksamhet har sitt fokus på allmänbesökarnas intressen men att de samtidigt säkerställer att dessa kompletterar skolans behov.

Södertälje är idag en av Sveriges invandrartätaste kommuner och stora invandrargrupper fortsätter att komma till Södertälje. Det innebär mycket stora och annorlunda möjligheter och utmaningar för den skola och de lärare som skall hantera dem. Södertälje är också en kommun med starka ambitioner att även i framtiden vara en kunskapsstad där såväl stora som små företag med inriktning på framförallt naturvetenskap och teknik kan utvecklas till starka aktörer.

Möjligheter för TTE

TTE:s verksamhet är *mycket väl positionerat för att tillfredsställa många av de behov som nu pekats ut som samhällsintressen*. TTE är ett sedan länge ett etablerat och välkänt varumärke inom lärande upplevelser både bland skolpersonal och barnfamiljer. Samtidigt är trovärdigheten och kapaciteten vad gäller att leverera alternativt lärande hög (Skolverkets utgivning om Science Centers). Det finns få konkurrenter i samma nisch och ännu färre som kan erbjuda även skolans lärare och elever miljöer där de kan utvecklas.

Delar av TTE:s erbjudande har funnits i över 25 år och fler än 3 miljoner människor har sett, rört och lekt med experimenten och vistats i lokalerna. Detta är *ett bevis på att kärnerbjudandet har uppfattats som viktigt och betydelsefullt men också att det fungerat*. Många människor, såväl professionella som allmänhet, har sökt och fortsätter att söka pålitliga upplevelser med rykte som kvalitativa och roliga samtidigt som de kan upplevas tillsammans i en klass eller familj där många olika åldrar kan vara representerade (Kairos Future, 2013, Framtidens upplevelser).

Under de senaste 25 åren har dock informationssamhället utvecklats, datorer och internet har nått in i de flesta människors hem och i grunden förändrat hur individer kan ta till sig information och utbilda sig. Det är inte primärt tekniken som är det intressanta utan hur den elektroniska informationen gör komplexa naturvetenskapliga upplevelser mer tillgängliga för fler människor. Det här är en utveckling som TTE har mycket stora möjligheter att ta sig an på ett modernt sätt. (Kairos Futures, 2013, Framtidens Skola)

Det enskilt mest betydelsefulla möjligheten för Tom Tits Experiment idag och i framtiden, är att allmänbesökare, elever och lärare fortsätter att uttrycka hur de attraheras av grundkonceptet och fortsätter uttrycka starka önskemål om en modernisering för att kunna fortsätta sin relation med verksamheten.

Övergripande slutsatser

Grunden och affärsidén för TTE har över tid visat sig framgångsrik och effektiv vad gäller förmågan att placera TTE i centrum av samhällsdebatten, att attrahera allmänbesökare till en lärande upplevelse och för att generera ett bra komplement till skolans lärare och elever. Det är därför av stor betydelse att framtidens TTE håller fast vid denna inriktning och att nödvändigt arbete med att hela tiden hålla erbjudandet – utställningen - i ett för besökarna bra skick och med ett för sin tid relevant innehåll, understryks och prioriteras.

Affärsmodellen är i grunden effektiv men krävande då möjligheterna att kunna leverera bra resultat vilar på förmågan att attrahera hög kompetens i företaget, arbeta med mycket god kostnadskontroll, utveckla goda sponsorrelationer och att ha tillgång till bra lokaler i termer av läge och ekonomi.

Modellen - där man låter allmänbesökarna och den dagliga samhällsdebatten styra innehållet i det totala erbjudandet, då det både lockar stora grupper besökare och engagerar såväl media som debattörer och forskargrupper att prata om Tom Tits - är såväl vinnande som lovvärt. Det innebär även att TTE är en aktuell och relevant resurs som är väl förankrad i såväl lärares som elevers vardag men utformad utifrån andra krav än gängse utbildningsmaterial och den tröghet som dessa normalt är underkastade.

TTE och skolan i Södertälje

TTE har tillgång till mycket av vad som idag saknas i den vanliga skolmiljön beträffande möjligheter att experimentera och visualisera företeelser inom naturvetenskap och teknik. TTE:s miljö lockar inte bara elever att ta del av naturvetenskap på ett mer engagerande sätt än i klassrummet, utan ger också lärarna tillgång till en helt ny dimension i sin pedagogiska utövning och utveckling.

Sammantaget kan Södertäljes skolors tillgång till TTE ge ytterligare utveckling för intresset av naturvetenskap och teknik om lärare och elever börjar tillbringa tid regelbundet i en miljö som är skapad för ändamålet att väcka intresse för dessa frågor. Tom Tits Experiment bör därför utnyttjas i betydligt högre grad än vad som är fallet idag av skolor i Södertälje både vad gäller dess lärare men också elever.

Tom Tits och Södertälje stad och kommun

Södertälje är en expansiv kommun och har goda möjligheter att utvecklas till en av Sveriges mest spännande och attraktiva kommuner att bo, leva och verka i. TTE är i det sammanhanget en verksamhet som kan generera stort positivt intresse i såväl lokal som nationell media där det är möjligt att presentera satsningar på barn och ungdomars möjligheter till lärande och positiva miljöer. Utrymmet kan mycket väl användas för att utveckla bilden av Södertälje men också av Södertälje som en kommun där man satsar på det som är viktigt i framtidens samhällen. TTE kan till exempel genom sina förutsättningar och sina satsningar på just mat och dryck vara en del av satsningen på Södertälje som en viktig livsmedelsproducerande kommun där ekologisk producerat och närodlat får uppmärksamhet.

TTE har under många år varit av stor betydelse vad gäller besökare till staden och kommunen från andra orter. *Omräknat till ekonomiska termer för Södertälje beräknas TTE generera butiksförsäljning kopplad till endagsbesök i uppskattad storleksordning av 75-100 mkr årligen (TEM 2012, reviderad 2013, Södertälje kommun som turistort, Resurs på uppdrag av Södertälje kommun).* I det här sammanhanget finns oerhört mycket att göra och lära sig av hur andra städer och kommuner har exploaterat besöksgrupper som kan räknas i hundratusental. Kombinationserbjudanden och samarbeten, boende, andra attraktioner, samarbeten med sportföreningar och andra kulturverksamheter.

TTE bör i betydligt större skala än idag kunna påverka besöksnäringen och handeln i Södertälje i positiv riktning. TTE attraherar idag speciellt endagsbesökare men lokala samarbeten med handel och inriktning på mat bör kunna generera relativt många av dessa att bli återkommande besökare.

Även TTE lokal och dess placering i en attraktiv fastighet i direkt anslutning till stadens centrum och till Snäckviken, gör verksamheten lämpad att utnyttja på fler sätt än vad som görs idag. Då en av de stora utmaningarna för Södertälje är stadskärnans utveckling och hur stadskärnan ska kunna knytas ihop med den bebyggelse och verksamhet som finns i Snäckviken, skulle TTE genom att utöka sin närvaro i gatuplanet kunna minska det upplevda avståndet mellan nuvarande stadskärna och de första fastigheterna i Snäckviken. I sammanhanget bör nämnas att en satsning på affärsverksamhet och gatuliv även skulle påverka attraktiviteten i området i positiv riktning då det idag är en alltför livlös sträcka för att attrahera besökare i stadskärnan att röra sej i riktning mot Snäckviken. Det kan därför även ses som en möjliggörare att få andra verksamheter att etablera sig i området.

1. Långsiktig plan för verksamhetens inriktning samt övergripande strategi och målsättningar.

TTE:s fortsatta inriktning bör vara att erbjuda allmänhet och professionella, en mötesplats där samtid möter framtid i en gränsöverskridande miljö och där fokus är att aktivt arbeta för att utveckla och stödja barns och ungdomars intresse för naturvetenskap och teknik.

Verksamheten ska arbeta särskilt för att utveckla erbjudandet i Södertälje genom att erbjuda kommunens lärare och elever en attraktiv miljö och kvalificerade pedagoger att utveckla sin kompetens med och även att använda för studiebesök och riktade kurser.

Verksamheten ska också bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att den uppmärksammas positivt såväl lokalt som nationellt för att på så vis påverka bilden av Södertälje.

Övergripande strategi.

Den övergripande strategin bör vara en maximalt attraktiv och lärande upplevelse. Det kan åstadkommas genom att utveckla det nuvarande erbjudandet inom dess egna ramar d.v.s. att behålla den viktiga miljön men göra innehållet mer modernt och relevant genom att på ett tydligare och mer omfattande sätt spegla samhällsutvecklingen samt att presentera upplevelsen med högre kvalitet och ett bredare erbjudande än idag. Exempel:

- Att använda modern teknik i större omfattning
- Att utveckla spelmiljöer
- Att låta besökaren skapa egna upplevelser
- Att erbjuda djup kunskap inom oväntade men omskrivna områden
- Att samla familjen i diskussion kring en problemlösningssituation.

Strategin skulle kunna beskrivas som en "maximerad kundupplevelse" baserad på nyckelord som interaktivitet, nyfikenhet, gemenskap, utveckling och utmaning.

Utställningen och fortbildningen (Kärnerbjudandet)

Utställningen

Dagens utställning är omfattande och till viss del även mycket sliten. Idag finns mer än 500 experiment där digital teknik och fördjupningsmöjligheter i fenomenen i stort sett saknas. För att skapa en maximerad kundupplevelse krävs följande insatser:

- En ordentlig minskning av antalet experiment (sannolikt mellan 25 och 50 procent) och ett utvecklat system för underhåll, utbyten, utveckling och omflyttning. (Arbete är påbörjat sedan mer än två år tillbaka men behöver intensifieras).
- En betydande kvalitetshöjning i de experiment som skall finnas kvar. Detta gäller utförandet och relevansen i termer av färg, form, tekniska lösningar och skick. Utställningen måste varje dag upplevas som hel, ren och inbjudande. Ett bra exempel är det stora och mycket viktiga utvecklingsprojekt som redan påbörjats tillsammans med Scania. Fokus i projektet är satt till att renovera och utveckla det så kallade Maskineriet (tekniska och mekaniska applikationer)

hos TTE. Scania bidrar här med resurser och kompetens för att tillsammans med TTE:s personal utveckla och visa vilka miljöer och utmaningar som framtidens ingenjörer kommer att möta.

- En betydande utveckling av presentationen av experimenten där digital teknik utnyttjas för att dels skapa efterfrågade fördjupningsmöjligheter för besökare, lärare och elever och dels för att göra utställningen mer relevant och tillgänglig.
- Presentationen av experimenten måste innefatta en upplevelse av att utställningen förändras och utvecklas vilket innebär att stora delar av utställningen måste göras möjlig att flytta runt, det måste gå att byta ut saker enkelt, att bygga om och sätta ihop, tematisera) kort sagt tillgängliggöra kunskap för besökare.
- Ytterligare fokus på värdskapet och guider, skapa bättre möjligheter att arbeta med teman och belysa specifika ämnesområden djupare och mer omfattande för att ge såväl besökare som lärare och elever bättre möjligheter att ta till sej kunskapen men också erbjuda tänkbara partners.

Detta räcker dock inte för att säkerställa att besökare fortsätter komma, lärare och elever vill tillbringa tid hos TTE eller för att få forskare och media att även fortsättningsvis uppmärksamma verksamheten. För att göra det behöver stödjande och kompletterande verksamheter tillföras och utvecklas.

Fortbildning

Fortbildning och utbildning är ursprunget till varför TTE en gång startades och har hela tiden varit en central drivkraft. Eftersom TTE:s mission är att arbeta med att öka intresset för naturvetenskap och teknik bland barn och ungdomar har fokus alltid varit allmänbesökare. Lärare och elever har kunnat komma till TTE för specialkurser, studiedagar och på våren på klassresor. Idag finns för första gången ett etablerat samarbete med skolorna i Södertälje om att fortbilda kommunens lärare i naturvetenskap och teknik och hur man kan nyttja olika miljöer och verktyg i sitt utförande.

Nästa steg - våren 2015 - är att kunna erbjuda lärare och skolor i Södertälje tillgång till utställningen under hela läsåret och utan att behöva trängas med allmänbesökare. TTE:s ambition är att detta skall kunna göras under terminerna måndag och tisdag där grupper bokas i förväg.

Förskola

Förskolan vid TTE etablerades för över tio år sedan och är idag mycket populär. Den omfattar cirka 70 barn och agerar inom ramen för de vanliga kommunala förskolorna. Verksamheten bedrivs i en byggnad på området men nyttjar den stora utställningen när tillfälle ges.

Under de senaste två åren har TTE:s ordinarie verksamhet alltmer börjat samarbeta med förskolan i termer av utbildning av personal och förståelse för yngre barns behov och intressen vid inläring av naturvetenskap. Det har givit ett bra resultat och verksamheten kan idag beskrivas som ett resurscentrum vad gäller den sortens kompetens, något som idag är mycket efterfrågat nationellt. Även miljön i förskolan är mycket speciell och byggd efter delvis andra förutsättningar än vad som är brukligt. Det har givit förskolan ett mycket gott rykte nationellt och den tar emot studiebesök från

hela landet i stort sett varje vecka, något som förstärker TTE:s varumärke inom utbildning och fortbildning.

Stödjande verksamheter

TTE:s stödjande verksamheter ska följa samma affärsidé som den ordinarie utställningen och vara nya kompetensområden av särskilt intresse för utvecklingen av naturvetenskapligt lärande för allmänbesökare och skolan, valda i den ordningen. Det kan vara områden som uppmärksammas särskilt i media eller som är av särskild betydelse där besökare eller skolpersonal önskar fördjupad kunskap som kan vara svår att få på annat håll. Dessa områden skiljer sig från den fasta utställningen genom att de bara till del integreras med den stora utställningen, oftast genom att de placeras i den eller till den samverkar med den. Längden som de existerar bör sättas utifrån det intresse de genererar. De stödjande verksamheterna ska utvärderas fortlöpande och kontinuerligt utvecklas och avvecklas då intresset avtar.

De stödjande verksamheterna skall också alltid kunna flyttas eller helt tas bort utan att kärnutställningen skall påverkas. Framtida rekryteringar av personal bör delvis göras utifrån betydelsen av spetskompetens inom dessa områden. Därför bör ökat fokus läggas på tidsbundna eller projektknutna anställningar för de stödjande verksamheterna. Dessa resurser skall förutom förmåga att sätta upp projektet, kunna fungera som stöd till lärare som väljer att utnyttja projektets innehåll för insatser i sin skola eller klass.

Definierade områden som stödjande verksamheter är för 2014 och inledningen av 2015:

- Makers Movement
- Gamification
- Framtidens Mat
- Människans Kroppsuppfattning
- Vatten

Makers Movement

Makers movement innebär att arbeta med en målbild och med ett utbud av verktyg och material men utan instruktioner. Enkelt uttryckt bygger och utvecklar man saker utifrån sin egen uppfattning hur de skall se ut och fungera men utifrån ett bestämt syfte. Arbetssättet gör att människor värderingsfritt närmar sig skapande och idéer från två håll (i växelspelet mellan teori och praktik), och det skapas en inkluderande och breddad syn på kreativitet och intelligens. Arbetssättet baseras på återanvändning och ofta med digitala produkter och komponenter. Att göra är att lära och begreppet "learning by doing" är vad som format Maker begreppet. Det kan också beskrivas som en hundraårig utbildningsfilosofi som mer eller mindre helt glömts bort. I USA ser Administrationen stora möjligheter att förändra delar av sitt utbildningssystem utifrån det här synsättet och under 2014 kommer fler än 1000 Makers centra som stöd för skolor i amerikanska städer att öppna och de är samtliga statligt finansierade.

Makerrörelsen är något som växer mycket fort och som definitivt har relevans i de åldersgrupper som TTE ser som sina kärnbesökare. Eftersom grundidén handlar om samhällsförbättring genom utnyttjande av såväl teknik som naturvetenskap och där återanvändning är centralt knyter begreppet ihop mycket av TTE:s kärnidé. Att man dessutom arbetar såväl själv som tillsammans är ytterligare en dimension som väl stämmer överens med TTE:s sätt att presentera lärande. Projektet har

planerats under mer än ett år tillbaka och befinner sig nu i genomförandefasen. Det har provats skarpt för begränsade besöksgrupper och beräknas kunna presenteras i full skala sommaren 2014.

Potentialen är sannolikt hög vad gäller besöksantal och kundnöjdhet och det bör vara av en metod stort värde för skola och fortbildning att ha tillgång till. Sannolikt kommer TTE:s satsning på Makers Movement att attrahera många besökare. Konceptet har arbetats med mer än ett år med förberedelser och tester (även skarpt och med många besökare) och det ser mycket lovande ut. Det finns en stor förhoppning att det också ska kunna utvecklas ett samarbete med skolan i framförallt Södertälje där besök i studion ska kunna länkas till delar av läroplanen på ett logiskt och kraftfullt sätt. I det fallet är potentialen mycket stor för såväl elever som lärare vad gäller trivsel, engagemang och intresse för naturvetenskap och teknik.

Gamification

Grundidén bakom Gamification är att låta icke-spelsammanhang inspireras av spelmomentet för att öka engagemang och intresse för en viss aktivitet. Detta görs genom att låna framgångsrika speldynamiker och spelmekanismer och applicera dessa på önskad kontext. Enkelt uttryckt gör spelmomentet att det blir mer intressant och engagerande att ta sej an och lära sej mindre roliga aktiviteter. "Spelifierat lärande" ska inte blandas ihop med "spelbaserat lärande", som innebär att eleverna spelar dataspel för att lära sig något. Spelifierat lärande handlar istället om hur man kan använda spelmekanismer i klassrummet för ökat engagemang och förståelse. Få återkoppling och feedback, samla poäng, levla, kämpa mot fiender, sätta upp tydliga mål, sträva efter att komma upp till vissa nivåer... kort och gott låna tänk och upplägg från spelvärlden och applicera det på aktiviteter, situationer och system som inte traditionellt räknas som spel. Matematik är ett utmärkt exempel där olika nivåer som nås genom förståelse ger access till alltmer avancerade utmaningar. Om belöningar införs för varje nådd nivå förstås enkelt attraktiviteten i upplägget.

Syftet för TTE är att skapa lärande miljöer där Gamification nyttjas för att skapa större intresse och engagemang för förståelsen och intresset av naturvetenskapliga sammanhang. Eftersom spelifierat lärande, eller Gamification som det heter på engelska, seglat upp på den pedagogiska arenan framför allt under det senaste året men den traditionella skolan i stort sett saknar möjligheter att arbeta med konceptet, är det viktigt att TTE gör det och erbjuder Södertäljes skolor en möjlighet till förståelse och fördjupning i ämnet. Projektet är uppstartat sedan mer än två år tillbaka och befinner sig i den första genomförandefasen. Projektet har fått stor uppmärksamhet och är initialfinansierat av Vinnova med 1,5 Mkr. Det beräknas kunna presenteras i full skala sommaren 2015 med omfattande kundtester som inleds sommaren 2014.

Potentialen för Gamification är beräknad som hög vad gäller besöksantal, kundnöjdhet och medievärde. Det bör också vara av stort värde för skola och fortbildning att ha tillgång till då egna resurser saknas. Eftersom den stora majoriteten av de ungdomar som nu växer upp har gjort det med tillgång till datorer och internet, spel och underhållning där mycket är uppbyggt kring Gamification, är det extremt viktigt att skolan förstår den konceptuella idén bakom begreppet. Detta då många elever har en mycket nära relation till det. Potentialen är flerfaldig, dels att utnyttja begreppet för ökat attraktivitet och engagemang men också att förstå hur ungdomar tänker och vilka krafter som möter dem när de lämnar skolan. Begreppet kommer att under de närmaste åren fortsätta att uppmärksammas och det finns stor potential för såväl skola som samhälle att förstå och kunna utnyttja begreppet för sin egen verksamhets produktivitet.

Framtidens Mat

Framtidens mat är en viktig del av Södertäljes framtida profil och även ett ämne som engagerar stora delar av den nationella befolkningen. Intresset för närodlat och ekologiskt är starkt växande och samtidigt gör bristen på information om hur till exempel e-ämnen i maten egentligen påverkar oss, att behovet av verksamheter som kan förklara och exemplifiera på ett pedagogiskt och engagerande sätt växer. TTE har genom sin stora verksamhet inom restaurang och café en bra position att göra detta ifrån.

Att TTE fokuserar på begreppet framtidens mat stöttar dels Södertälje kommuns initiativ till positionering som framstående ekocentrum i Sverige men också för att verksamheten kan flytta ner frågorna vad gäller åldersfokus och handgripligen hjälpa såväl föräldrar som skolor att utveckla förståelsen och intresset för vad vi äter och hur det påverkar oss och den miljö vi lever i.

Potential för detta är hög vad gäller medievärde men också av stor betydelse för att stötta Södertälje kommuns egna initiativ. Det bör därför vara av värde för skola och fortbildning att göra teman kring. Eftersom ämnet är engagerande och välkänt sedan länge är också förståelsen för potentialen stor. Eftersom TTE serverar flera hundratusentals luncher varje år och det i en miljö där information och förståelse för nya synsätt är själva motivationen bakom besöket, finns givetvis förutsättningar att bättre än många andra nå ut med såväl information som budskap.

Det går att tänka sig hur och varför introduktion av nya livsmedel är viktigt och svårt, pedagogiska fördjupningar om varför smak och lukt är viktiga för vår uppfattning om mat, vilka naturresurser som tas i anspråk för matens produktion, hur tång och insekter som framtida livsmedel kan upplevas och så vidare. Infallsvinklarna är många och möjligheterna likaså. Det finns många aktörer i närområdet att samarbeta med vilket ytterligare stärker det fokus och den möjlighet att stötta Södertälje kommuns egna initiativ som TTE har. Projektet är uppstartat sedan mer än ett år men befinner sej fortfarande i uppstartsfasen. Det beräknas kunna presenteras i full skala våren 2015 men med ett flertal initiativ och experiment med start sommaren 2014.

Barn och ungdomars kroppsuppfattning

Barns och ungdomars kroppsuppfattning är en mycket viktig funktion för individens utveckling och framtida möjligheter att få leva ett fullgott liv. I takt med samhällets snabba utveckling ökar hela tiden kraven på individen att på olika sätt både jämföra sig och passa in i en grupp som att rangordna sig utifrån yttre attribut som visuellt utseende och fysisk förmåga. Ökad information och kunskap inom området räknas som betydelsefulla för att påverka såväl samhällsutveckling som nationell hälsa.

Eftersom TTE har stora grupper av barn och ungdomar som besökare och sedan många år erbjuder dessa såväl en utställning om människokroppen som flera olika initiativ om vår hälsa, så existerar redan en relation med besökarna inom ämnet. Genom att sätta fokus på mellanmänskliga relationer i en föreställning, bidrar vi till arbetet med så vitt skilda områden som barns och ungdomars hälsa, integration, mobbing, utbildningsmiljö, samhällsvärderingar och så vidare. Projektet är uppstartat men befinner sig i planeringsfasen och beräknas kunna presenteras i full skala sommaren 2014. Det görs genom att vi kopplar relationerna till möjligheter att uppleva och förstå hur vi som människor snabbt uppfattar och värderar andra människor utifrån deras utseende och prestation och hur detta sedan präglar vårt förhållningssätt till dem)

Potentialen för detta är hög vad gäller besöksantal (samverkan med Cirkus Cirkör) men också kundnöjdhet och mediavärde. Det bör dessutom vara av mycket stort värde för skola och fortbildning. Projektet är uppstartat och det planeras ett större samarbete med Cirkus Cirkör för sommaren och hösten 2014. Även Karolinska Institutet som TTTE sedan många år har ett nära samarbete med, har en relativt stor mängd pågående forskningsprojekt inom ramen för ämnet. Detta gör att möjligheterna till såväl vetenskaplig förankring som tillgång till kompetens som föredragshållare och information är goda. Ämnet är mycket aktuellt och TTE har stora möjligheter att effektivt arbeta med ämnet och det bedöms som viktigt för såväl allmänbesökare som skolor såväl lokalt som nationellt.

Vatten

Eftersom vatten är en förutsättning för allt liv på jorden är det också ett centralt tema på TTE. Genom att skapa en djupare förståelse för jordens beroende av vatten arbetar TTE med att förändra människors attityd till hur de själva kan bidra till ett mer uthålligt samhälle. Att göra det utifrån vattens fasta form, is, är ovanligt men har under det senaste decenniet kommit alltmer i fokus genom att media har uppmärksammat klimatförändringar, smältande polarisar och hur detta påverkar vår levnadsmiljö och vårt framtida samhälle.

TTE ska tillsammans med Ishotellet i Jukkasjärvi bygga experiment av is för att visa hur vatten i fast form rent tekniskt fungerar (samverkan med andra ämnen, funktioner) hur is påverkar miljön, hur moderna material i kläder produceras och hur kyla och is också kan vara en källa för uppvärmningssystem. Projektet är uppstartat men befinner sig i planeringsfasen och beräknas kunna presenteras i full skala sommaren 2015.

Potentialen för detta bedöms som hög vad gäller besöksantal, kundnöjdhet och mediavärde. Det bör även vara av stort värde för skola och fortbildning. Det finns goda möjligheter till samarbeten med Karolinska Institutet då de bedriver mycket forskning i ämnet. Även samarbeten med profiler som TTE redan idag har relationer med t.ex. Hans Rosling och Ishotellet i Jukkasjärvi är möjliga att utveckla.

Kompletterande verksamheter

Kompletterande verksamheter är separata resultatenheter och anses nödvändiga för att TTE skall ha ett attraktivt erbjudande för sina besökare. De kompletterande verksamheterna är nödvändiga att hantera som separata verksamheter för att kvalitetssäkra erbjudandena till kunderna. Erfarenheter samlade under de senaste åren visar att dessa verksamheter måste drivas med tydliga kopplingar till kärnverksamheten men också att de behöver förvaltas i egen regi för att åstadkomma maximal nytta. De kompletterande verksamheterna är inte statiska utan de kan komma att ändras över tid beroende på deras betydelse för verksamhetens men också beroende på vilket resultat de förmår åstadkomma. Definierade områden för 2014 är Mat & Dryck, Butik, Event & konferens, Park och utomhusmiljö samt Inhyrda utställningar.

Mat & Dryck

TTE har under många år drivit såväl restaurang som café. Båda verksamheterna drivs i egen regi och är lönsamma som enskilda verksamheter samtidigt som de kompletterar och förstärker erbjudandet på ett bra sätt (besökare ges en möjlighet att förlänga sitt besök avsevärt).

Syftet med denna verksamhet är att säkerställa att besökarnas behov av mat och dryck tillgodoses samt att erbjuda en annorlunda upplevelse med naturvetenskapligt innehåll. Såväl restaurangen som caféet arbetar fokuserat med att utnyttja lokalproducerade ingredienser men också med att utveckla koncepten mot ekologiskt och näringsmässigt intressanta erbjudanden.

Bägge lokalerna (restaurang och café) är slitna. En totalrenovering av caféet pågår dock under 2014 och en renovering av restaurangen är planerad till 2015. En utvärdering av möjligheterna att starta ett bageri kommer att göras under våren 2014. Sammantaget är mat och dryck välutvecklade verksamheter inom TTE men det finns stora möjligheter att vidareutveckla dem och då i samarbete med Södertäljes egna initiativ inom området.

Butik

TTE har under många år drivit en egen butik, vilket har varit positivt för TTE: helhet och miljö. Butiken har dock som enskild verksamhet ett mycket dåligt ekonomiskt resultat.

Under vintern 2014 görs en genomgripande analys av verksamheten och de preliminära resultaten indikerar att utbudet varit för splittrat och med ojämn kvalitet samt i många fall även för höga prisklasser. Bedömningen är att varumärket TTE sannolikt är så starkt att det kan bära egna profilprodukter vilka i så fall vore möjliga att sälja till noggrant specificerade kunder som vissa grupper av allmänbesökare, skolor och skolpersonal. Ett slutgiltigt beslut om butikens framtid kommer tas i slutet av våren 2014.

Event & Konferens

Event och konferens är en verksamhet som efter en ordentlig genomlysning startats igen under hösten 2013. Det finns ett stort intresse från många företag att förlägga konferenser till TTE:s lokaler då dessa anses som attraktiva i termer av unikhet, närhet till Stockholm och heldagserbjudanden.

Under hösten 2014 planeras för en inriktning av den här verksamheten mot Innovation och utveckling där såväl event som konferens ska kunna kompletteras med kända föreläsare och workshops. Det preliminära resultatet från den pågående analysen tyder på att det finns ett mycket stort intresse att förlägga aktiviteter på det här temat till TTE. Verksamheten bör kunna förstärka såväl TTE som Södertäljes rykte vad gäller utvecklande och engagerande miljöer för professionella och företag.

Inhyrda utställningar

Inhyrda utställningar har de senaste två åren presenterats och genomförts med mycket bra resultat. Inhyrda utställningar ger en bra möjlighet att belysa specifika områden (som till exempel Människokroppen och Musik och Känslor, vilka varit de två senaste årens utställningar) och därmed erbjuda högkvalitativa upplevelser för andra än de traditionella besökarna. Under de två senaste åren har också den här strategin varit framgångsrik såtillvida att besöksgrupperna delvis fått ett annat utseende, medieintresset för verksamheten ökat och att den egna personalen fått möjligheter att utveckla sin kompetens.

Det är önskvärt att den här verksamheten fortsätter att utvecklas då den på ett bra sätt bidrar till TTE:s egen utveckling. Under sommaren 2014 planeras föreställningar av nycirkusgruppen Cirkus Cirkör på temat Människans kroppsuppfattning.

Gemensamt för samtliga kompletterande verksamheter är att de drivs och särredovisas som egna resultatenheter och de har också egna ekonomiskt ansvariga anställda inom verksamheten.

Målsättningar

TTE:s målsättning ska vara att erbjuda besökare och kommuninvånare en nationellt omskriven mötesplats där kunskap och forskning presenteras och erbjuds på ett unikt och relevant sätt och där alla känner sig välkomna och stimulerade att delta.

Rimliga mål för besöksverksamheten bör vara:

- 175 000 årliga besökare
- En neutral budget.
- Ett kundnöjdhetsmål som kontinuerligt mäts enligt vedertagen modell för besöksnäringar och som kontinuerligt ligger i paritet med de bästa i branschen
- Ett medievärde om 8-10 Mkr per år (genererar intresse för såväl staden som kommunen)

TTE ska i sammanhanget också tillhandahålla och tillgängliggöra en unik interaktiv miljö och specialutbildade pedagoger för Södertäljes samtliga för- och grundskollärare där dessa ges möjligheter till fortbildning enskilt och tillsammans med andra lärare samt med sina klasser. Utöver detta skall TTE driva en förskola med naturvetenskaplig inriktning. Mål för dessa aktiviteter för skolan beskrivs och hanteras enklast i det avtal som finns mellan TTE och utbildningsförvaltningen i Södertälje.

2. Investeringsbehov utifrån beskrivna strategier och målsättningar

För att fortsättningsvis kunna erbjuda en attraktiv lärande upplevelse och därigenom kunna locka stora mängder allmänbesökare och även möta Södertäljes skolors behov av kompletterande verktyg i undervisningen av naturvetenskap och teknik, uppskattas behovet av konkreta investeringar i verksamheten (exklusive fastighetsanknutna investeringar) för åren 2014 – 2017 till cirka 10 Mkr per år. Kostnaderna för de sålda tjänsterna föreslås fördelas enligt följande:

2014 – Innevarande år	5 mkr Telge AB, 5 mkr utökat låneutrymme Telge AB.
2015 – 10 mkr fördelat enligt följande:	5 mkr Telge, 5 mkr (exklusive den utbildningsinsats för lärare som redan görs enligt avtal med utbildningsförvaltningen)
2016 – 10 mkr fördelat enligt följande:	5 mkr Telge, 5 mkr Södertälje kommun (exklusive den utbildningsinsats för lärare som redan görs enligt avtal med utbildningsförvaltningen),.
2017 – 10 mkr fördelat enligt följande:	10 mkr externa samarbetspartners och sponsorer

Det är också viktigt att påpeka att det under många år har gjorts stora insatser av TTE för att hantera de eftersatta renoveringsbehoven i den lokal som TTE hyr, insatser som verksamheten inte kan eller

bör hantera. Därför har ägandeskapet av de fastighetsanknutna investeringar som verksamheten gjort under många år flyttats över till fastighetsägaren Telge Fastigheter. För att hantera de under många år genomförda insatserna görs därför nedskrivningar i fastigheten med 15 mkr samt att ytterligare 10 mkr reserveras för att fortsätta detta arbete under 2014.

3. Ägarform

TTE:s verksamhet är för sin attraktivitet och relevans beroende av kontinuerlig utveckling av sitt erbjudande. Då branschen inte arbetar med standardutbud av attraktioner och lärande tjänster i någon större utsträckning, är man beroende av att kunna skapa dessa själva. Det är därmed relativt kostnadskrävande då attraktionerna oftast är unika (få exemplar) samtidigt som det oftast finns ett beroende av hög kompetens vad gäller deras framställning. Såväl idégenerering, planering och produktion blir, relativt kundernas allt högre krav på kvalitet och nivå i erbjudandet, allt mer krävande.

TTE har jämfört med branschens många stiftelser och bidragstygda verksamheter, mycket stora problem att generera tillräckliga överskott för klara nödvändiga investeringar. Uppskattningar av dels branschen (Svenska Science Center föreningen) men också utifrån verksamhetens position och skick, krävs sannolikt investeringar i utveckling av erbjudandet på nivåer kring 10 mkr SEK per år över de närmaste fem åren för att säkerställa nuvarande attraktivitet och utveckla nästa generations erbjudande. Den nuvarande ägarformen lägger därmed ett enskilt och ekonomiskt betungande ansvar på Södertälje kommun för verksamhetens utveckling och fortlevnad.

I ett perspektiv där kommunen skulle vilja fokusera ansträngningar till att skaffa externa finansiärer för att balansera ovanstående, är den nuvarande ägarsituationen med en ensam kommunal ägare och en skuldsatt verksamhet inte attraktiv för sponsorer eller andra intressenter att ta del i (Se Mira Brakeleys rapport "Strategic review avseende Fundraising för Tom Tits"). Det görs därför ett stort arbete under våren 2014 för att komma tillrätta med den här problematiken vilket bör kunna öppna upp för nya diskussioner avseende verksamhetens framtida finansiering.

TTE's varumärke och trovärdighet som erfaren leverantör av lärande upplevelser, är dock möjliga att exploatera för företag eller institutioner som vill ses som samhällsnyttiga eller förknippas med trovärdiga och meningsfulla upplevelser och med hjälp av namnet sälja produkter och tjänster.

För att detta skall ske i större skala krävs sannolikt en annan ägarform än dagens för att bland annat göra det möjligt att på olika sätt verka utanför kommungränsen och även göra det möjligt att exploatera såväl varumärke som verksamheten kommersiellt.

Stiftelse

Stiftelseform kan utifrån ovanstående, vara ett bra alternativ och kan övervägas utifrån bland annat ett perspektiv där kommunen skulle vilja få med ytterligare intressenter för att finansiera en verksamhet som strävar efter att öka intresset för teknik och naturvetenskap.

Utgångspunkten är att en kommun kan bedriva kommunal verksamhet genom en stiftelse under förutsättning att det faller inom den kommunala kompetensen samt att reglerna om kommunens

kontroll i kommunallagen följs. Kommunen ska ha motsvarande kontroll över stiftelsen som över ett kommunalt aktiebolag.

Det förekommer att kommuner har intressen i för TTE någorlunda jämförbara verksamheter genom stiftelser, t.ex. Universeum (Göteborgskommun) Grenna museum (Jönköpings kommun) och Falu Gruva (Falu kommun). Det är även vanligt att kommuner och staten ger bidrag till stiftelser för deras verksamheter. Det måste dock ske en prövning i varje enskilt fall/vid varje anslag avseende bidragets förenlighet med bland annat statsstödsreglerna.

Något som bör noteras vad gäller stiftelser är att kommunen inte kan äga stiftelsen utan själva poängen med en stiftelse är just att den i princip är självägande. Kommunen har således inte samma ägarinflytande som över ett kommunalt bolag (kommunen måste dock utse styrelseledamöter, ange ändamålet med verksamheten etc.). När stiftelsen är bildad så är det vidare – till skillnad från handlingsutrymmet i ett aktiebolag - mycket svårt att göra ändringar i stiftelsen (det krävs tillstånd från Kammarkollegiet för att ändra, s.k. permutation). En fördel med att bedriva verksamheten genom en stiftelse är dock att det öppnar möjligheter att få in externt kapital.

Sammantaget är stiftelse som verksamhetsform möjlig men vitsen med att överväga stiftelseformen måste i så fall vara att det går att samtidigt få med annan eller andra intressenter, jfr exempelvis Falu Gruva där Investor fanns med som finansiär vid stiftelsens bildande. Skapandet av stiftelsen kräver alltså i korthet att verksamheten är finansiellt obelastad och att det går att skapa ett stiftelsekapital om ett antal (5) års förlusttäckning då verksamheten fortsatt kommer att ha en relativt stor risk i sin operativa verksamhet och stora utmaningar vad gäller att skapa utrymme för investeringar.

Att skapa en stiftelse av TTE är ett både omfattande och tidskrävande arbete. För att säkerställa att frågan hanteras på ett för kommunen bra sätt är därför en ordentlig utredning och analys av förutsättningarna och konsekvenserna av ett sådant eventuellt beslut av stor betydelse. Eftersom en sådan utredning också är viktig för planeringen av den framtida finansieringen av TTE är det att rekommendera att snarast låta genomföra en sådan.

4. Lokalbehov

Dagens lokaler har tydliga fördelar vad gäller en unik och trivsamt miljö med stora ytor men också nackdelar i form höga driftskostnader, ständiga renoveringsbehov och relativt oflexibla konstruktionslösningar. Eftersom TTE:s verksamhet och varumärke är intimt förknippade med den lokal där verksamheten är belägen sedan mer än 25 år, är en flyttning till annan lokal eller andra hyresgäster att dela lokalkostnaden med, en komplicerad process med avsevärda risker. Riskerna är framförallt knutna till att det är svårbedömt hur stora delar av TTE:s koncept som knyts till den attraktivitet som lockar stora grupper allmänbesökare.

Sannolikt är lokalen en mycket stor del av själva upplevelser vilket betyder att såväl varumärke som attraktivitet skulle påverkas av en förändring. En flyttning skulle sannolikt medföra en nödvändig omvärdering av verksamhetens innehåll och utförande, något som skulle kunna utvecklas i en positiv riktning. Eftersom verksamhetens utförande till stor del består av fasta installationer där delar av byggnaden dessutom är integrerade i själva experimenten, är en flyttning en extremt dyr aktivitet. Det vore ytterst olyckligt att riskera negativa och svårhanterliga konsekvenser med ett alltför snabbt beslut varför en djupare analys av Tom Tits Experiments lokalisering och behov av lokaler ställs mot

ett annat framtida utnyttjande av lokalen. Kortsiktigt rekommenderas verksamheten därför att ytterligare öka sitt fokus att arbeta med att förbättra lokalutnyttjandet. Flera av de rekommenderade åtgärderna i strategin är riktade mot detta.

Långsiktigt behöver verksamhetens lokalbehov kopplas till frågan kring en eventuell stiftelsebildning och hur en sådan i så fall kan och skall hantera en lokalfråga. Det behöver i det sammanhanget göras en ordentlig utredning vad gäller konsekvenser för en stiftelse om dess verksamhet skall vara kvar i nuvarande lokaler vad gäller dess framtida hyra och drift.

Fördjupning

Makers Movement

<http://www.makerspace.se/maker-movement>

<http://radar.oreilly.com/2011/11/dale-dougherty-make-white-house.html>

Gamification

<http://www.skolvarlden.se/artiklar/lat-dataspelen-forma-skolan>

Framtidens mat

<http://www.sodertalje.se/Kommun-demokrati/Internationellt/EUInternationella-projekt/Projektdataas/Beras-Implementation/>

Barns och ungdomars kroppsuppfattning

<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2011/11/11/utseendehetsen-startar-tidigt>

<http://www.forskning.se/nyheterfakta/teman/barnshalsa/tiofragorochsvar/vadkansamhalletgoraatt-enokandepsykiskaohalsan.5.76342e46123a948256580001091.html>

Vatten

<http://climate.nasa.gov/news/1029>